

dubel

PROGRAM

POLSKI LUDOWEJ

Nakładem
KOMITETU ZAGRANICZNEGO P. P. S.
w Londynie

Cena 6 pensów

PRO-329.9

aktant wraah
766

PROGRAM POLSKI LUDOWEJ

Biblioteka
Instytutu Józefa Piłsudskiego.

No. 150

1941

WYD.

WRN

Reprodukcja o kładki
Programu Polski Ludowej
wydanego w Kraju

POL
099.
329.9438

BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
w Toruniu

1385165

WSTĘP

Z podbitego, cierpiącego i walczącego Kraju otrzymaliśmy Program Polski Ludowej. Dokument ten odbył długą wędrówkę nim dotarł z kraju niewoli do krajów wolności. Ogłaszamy go bez żadnych zmian w Anglii i w Ameryce.

Plan ten jest rezultatem długich studiów i dyskusyj na zebraniach organizacyj Polski Podziemnej. Przygotowano go z wielką starannością, tak, aby naprawdę mógł stanowić podstawę nowego ustroju po wojnie i aby wszystkie stronnictwa demokratyczne mogły go poprzeć, jako wyraz swych celów i poglądów. Ten ostatni cel został osiągnięty.

Program został opracowany wspólnie przez kierownictwo ruchu robotniczego, chłopskiego i inteligencji pracującej. Podstawą jego jest zasada demokracji politycznej, społecznej i gospodarczej. W stosunkach międzynarodowych dąży on do zabezpieczenia Polsce należnego jej miejsca wśród wolnych ludów, które za swój święty obowiązek uważają zachowanie trwałego pokoju.

Dokument ten jest świadectwem, że mimo teroru okupantów istnieje w Polsce do dziś dnia opinia publiczna; zainteresowanie sprawami publicznymi jest żywe, mimo zepchnięcia prawdziwego życia publicznego w podziemia. Autorzy programu od dwóch przeszło lat odcięci byli od reszty świata. Ukryty aparat radiowy, konspiracyjne szlaki komunikacyjne, oto jedyne nici łączące Polskę ze światem. Mimo to Program wytrzymuje próbę konfrontacji z programami powojennymi Wielkich Demokracji. Jest cennym wkładem do pracy nad budową lepszego świata powojennego. Jest elementem tej wielkiej, publicznej dyskusji, jaka toczy się dziś na temat przeszłości.

Polska jest dziś nie tylko jednym wielkim więzieniem i terenem egzekucyj, lecz także wielkim obozem konspiratorów walczących o wolność. W dziesiątkach i setkach pism i broszur podziemnych, obiegających cały kraj, dyskutowane są wszystkie istotne problemy Polski i świata, wojny i pokoju, dyktatury i demokracji. Opinia publiczna Kraju jest dziś bardziej wrażliwa niż przed wojną, bardziej dojrzała niż w dniach, które poprzedziły kampanie wrześniową.

Program ten jest wyrazem opinii publicznej. Jest on rezultatem uzgodnienia poglądów na najważniejsze sprawy tych, którzy — wierni duchowi-demokracji i postępu — kierują demokratycznym ruchem podziemnym. Jest on wyrazem woli polskich chłopów, robotników i pracowników umysłowych, a więc przygniatającej większości narodu.

W Polsce już od dawna odbywał się proces skupiania sił demokratycznych. Prowadził on do zniesienia różnic, powstałych z odrębnych tradycji politycznych, z odmiennych warunków życia w okresie rozbiorów.

Nie możemy się tu rozwodzić nad przyczynami, które doprowadziły do tego, że siły demokracji utraciły władzę w Polsce. Pamiętać jednak trzeba, że ruch robotniczy i chłopski walczył zawsze z tendencjami reakcyjnymi, a w tej wojnie nie bacząc na wszelkie różnice podjął obronę Kraju i Niepodległości przed najazdem.

Już przed wojną, pod naciskiem rodzimej reakcji, siły demokracji skupiały się. Kampania wrześnieowa i życie pod okupacją przyspieszyły proces zjednoczenia. Obecnie obóz wolności i demokracji, obejmujący cały świat pracy w mieście i na wsi, staje się rzeczywistością. Tworzy się on we wspólnej walce, przyjmuje wspólne założenia programowe, kładące podstawy nowego ustroju po zwycięstwie.

Twórcy tego programu, na podstawie swych doświadczeń, uważają za rzecz najważniejszą stworzenie Rządu Ludowego natychmiast po odzyskaniu niepodległości. Pomni doświadczeń rozwoju wypadków politycznych w Polsce, szczególnie w ostatnich latach przedwojennych, zdecydowani są nie powtarzać błędów przeszłości.

Program Polski Ludowej nawiązuje do najlepszych i najpiękniejszych tradycji polskich walk wolnościowych. Nie jest to manifest, ani też apel. Jest to wyraz dążeń żywych ruchów społecznych, które przetrwały rodzimą reakcję i które przetrwają niedające się opisać okropności okupacji. Jest to więc wyraz dążeń większości narodu jednocześnie jest to program, będący rezultatem doświadczeń, przemyśleń i studiów.

Waga tego dokumentu jest bardzo duża. Jest on dziś orężem w wojnie ideologicznej, jutro stanie się jedną z części mechanizmu mającego utrwalić pokój.

Program spotkał się z atakami kół reakcyjnych. Uważamy tedy za konieczne zapoznać najszerze warstwy emigracji z tym dokumentem, aby mogły same wyrobić sobie sąd o celach i dążeniach zorganizowanego ruchu robotniczego.

Przebywający w Londynie przedstawiciele Polskiej Partii Socjalistycznej i Stronnictwa Ludowego złożyli na podstawie tego programu wnioszek w Radzie Narodowej, aby mógł on służyć za podstawę przyszłych prac Rady, związanych z ustrojem i odbudową Polski. Obowiązkiem ich będzie dopilnować, aby wszelkie przygotowywane w Londynie plany dotyczące nowej Polski, były — zgodnie z wolą ludu — planami Polski Demokratycznej, POLSKI LUDOWEJ.

Jan Kwapiński.

PRZEDMOWA DO WYDANIA ANGIELSKIEGO

*Napisał Arthur Greenwood, Przewodniczący Frakcji
Parlamentarnej Partii Pracy w Izbie Gmin.*

Przed 50-ciu laty, gdy powstawała Polska Partia Socjalistyczna, Polska była nieszczęsną ofiarą rozbioru trzech potężnych, reakcyjnych mocarstw.

Dzisiaj, po 20-tu latach odzyskanej niepodległości, Polska, ponownie okupowana, jęczy pod żelaznym butem Hitlera. Ale chociaż żywe ciało Polski krwawi od tysiąca ran, duch ludu polskiego jest, jak zawsze w historii, nieugięty i nieustraszony. W Polsce nie ma uległości wobec niemieckiego najeźdźcy, nie ma szukania łask, małych czy wielkich; nie ma wreszcie, mimo niesłabnącego terroru i okrutnej tyranii, śladów załamania się moralnego. Opór narodu polskiego jest silny i prowadzony w sposób celowy. Największy terror, najstraszniejsze prześladowania, nie są w stanie zachwiać wiary w przyszłość. Polacy wiedzą, że najeźdźca zostanie wygnany i rozbity. Wiedzą, że znów powstanie wolna Polska.

Jakaż będzie wolna Polska? Lud polski pragnie zabezpieczyć się przed zagrożeniem i napaścią z zewnątrz. Ale pragnie on również uwolnić się od reakcji i niesprawiedliwości w stosunkach wewnętrznych. Chce Polski takiej, w której masy posiadać będą niczym nieskrępowaną możność osiągnięcia lepszych warunków życiowych, oraz lepszych warunków pracy i bezpieczeństwa społecznego.

Program Polski Ludowej daje obraz Polski, która jest nadzieją i dążeniem zjednoczonych sił demokratycznych: robotników, chłopów i inteligencji pracującej. Opracowali go, tam w Polsce, przedstawiciele demokratycznych organizacji robotników i chłopów, których członkowie mimo tortur i terroru, trwają w walce przeciw wspólnemu wrogowi. Demokratyczni przywódcy kierujący walką o Polskę w obozie Zjednoczonych Narodów aprobują i popierają ten plan demokratycznego ładu społecznego w nowej Polsce. W obozie Zjednoczonych Narodów panuje jedność przekonania,

że nowa Polska musi być godna dumnego i dzielnego ludu, który walczył, cierpiał i krwawił w wojnie przeciw Hitlerowi, że będzie Polska, w której masy ludowe stojące wobec ponurego Dzisiaj i pokolenia, które staną wobec pokojowego Jutra — będą zabezpieczone przed wojną i wolne od niedostatku.

Są to nadzieje i cele bojowników o wolność na całym świecie. O to samo walczy i brytyjski świat pracy. Staliśmy w jednym szeregu jako towarzysze broni w walce przeciw wspólnemu wrogowi. Po wojnie musimy stać w jednym szeregu jako towarzysze pracy, wspólnym wysiłkiem dążąc do osiągnięcia tego wielkiego, twórczego celu, który przyświeca nam wszystkim: lepszego ładu gospodarczego i społecznego w świecie zabezpieczonym przed wojną.

Arthur Greenwood.

PROGRAM POLSKI LUDOWEJ

Jeszcze przed wojną niezależny ruch robotniczy, chłopski i pracowniczy zbliżyły się bardzo znacznie w zakresie programowego ujęcia zjawisk życia polskiego. Klęska, jaka spadła na nasz kraj, ujawniła, konieczność jaknajściślejszego zespolenia całego obozu demokracji i uczynienia zeń potężnego bloku, który jedyny skutecznie może podjąć i przeprowadzić walkę z okupantem i dźwignąć zręby nowej Polski. Podstawą takiego bloku musi być konkretny program polityczny i społeczny. To też prawie od pierwszych dni okupacji wysiłki przedstawicieli obozu robotniczego, chłopskiego i demokratycznej inteligencji zmierzały do tego, by dotychczasowy dorobek ideowy poszczególnych grup ująć w jednolite ramy wspólnego programu.

Tekst, który poniżej podajemy, jest wynikiem rozważań i dyskusyj, przeprowadzonych przede wszystkim w obozie robotniczym i chłopskim.

Daje on odpowiedź na trzy zasadnicze pytania naszego życia :

po pierwsze jaki charakter ma mieć nasza walka powstańcza i jak powinien być skonstruowany jej organ kierowniczy w postaci pierwszego rządu odrodzonej Polski ;

po drugie, na jakich zrębach politycznych zostanie odbudowana Polska;

po trzecie, w jaki sposób będą rozwiązywane zasadnicze problemy społeczne.

U podstawy wszystkich tych ujęć spoczywa teza zasadnicza o jedności interesów społecznych i politycznych ludu pracującego na wsi i w mieście. I dlatego też program ten nie jest owocem kompromisu, nie zawiera on żadnych ustępstw ideowych z czyjejkolwiek strony, lecz wyraża dojrzałe

poglądy, będące wspólnym dorobkiem zarówno zorganizowanych mas chłopskich, jak i robotników.

Program ten ujmuje sprawy zasadnicze: Świadomie pomija niektóre szczegóły, inne tylko zaznacza. Jego zadaniem jest wytyczyć drogę, po której pójdą już opracowania specjalne, przygotowujące szczegóły politycznej czy gospodarczej struktury przyszłej Polski. Wierzymy, że program ten scementuje opinię demokratyczną w Polsce, spowoduje ostateczne samookreślenie się ideowe i polityczne poszczególnych grup, a przez to pomoże odnaleźć najlepsze drogi dla niezbędnej koncentracji sił demokratycznych, pragnących zdobycia dla Polski pozycji potężnej nie tylko przez siłę materialną, lecz również przez wydobycie jej największych wartości, które nieraz w historii stawiały Polskę na świeczniku Ludzkości.

* * *

Brutalny napad hitlerowskich Niemiec na Polskę przerwał we wrześniu 1939 roku proces dzwigniania się masowego ruchu chłopskiego i robotniczego, zmierzającego do obalenia dyktatorskich rządów ozonowej klikki i ugruntowania w Polsce wolności i sprawiedliwości społecznej. Ruchy te mimo zepchnięcia ich z oficjalnej areny politycznej, okazały się jednak w chwili wybuchu wojny jedynymi czynnikami społecznymi, zdolnymi do podjęcia zadań obrony i na nich też po katastrofie wrześniowej spoczął główny ciężar zarówno walki z okupacją jak i przygotowań do odbudowy Państwa Polskiego.

Rozumiejąc dziejową rolę Ludu Polskiego, zorganizowane ruchy mas pracujących na wsi i w mieście muszą podjąć zadanie skoncentrowania wszystkich sił demokracji polskiej w walce o całkowite usunięcie z ziem Rzeczypospolitej okupacji oraz odbudowanie Państwa Polskiego w takich rozmiarach i sile, by zdolne ono było nie tylko do trwałego niepodległego bytu, ale również by dawało rękojmię pokoju w środkowej Europie i stanowiło ostoję wolności sąsiednich narodów. Dla urzeczywistnienia tego celu koniecznym jest od pierwszego dnia odbudowania niepodległej Polski, ugruntowanie w niej na stałe ustroju demokratyczno-republikańskiego, opartego o niezbędne reformy społeczne, zapewniające masom ludowym należyte warunki gospodarczego, społecznego i kulturalnego rozwoju.

Organizując w sposób celowy jaknajwiększy wysiłek ludu pracującego Polski w walce o odzyskanie niepodległości, masowe ruchy warstwy chłopskiej i robotniczej, zjednoczone z demokratycznym ruchem pracowników umysłowych muszą sprawić, by od pierwszych dni odzyskania niepodległości lud pracujący Polski uzyskał decydujący i trwały wpływ na rządy w państwie — w postaci Rządu Ludowego.

Koncentracja sił demokratycznych winna już dziś w toku walki z okupacją — zjednoczyć swe siły, uzbrajając je w jednolity program polityczno-społeczny, wynikający z następujących zasad.

* * *

Pierwszy Rząd Niepodległej Polski, mający za sobą zdecydowaną wolę mas ludowych wyda natychmiast po swoim powstaniu dekrety, ustalając zasadnicze zręby tak politycznej jak i społeczno-gospodarczej struktury nowej Rzeczypospolitej. W szczególności dekrety te przeprowadzą :

a) reformę rolną przez wywłaszczenie większych obszarów i stworzenie z nich zapasu ziemi do parcelacji, oddając natychmiast obszary wywłaszczone pieczy gminnych i powiatowych komitetów reformy rolnej ;

b) wywłaszczenie i przekazanie państwu, samorządowi i spółdzielczości dojrzałych do uspołecznienia przedsiębiorstw przemysłowych, stwarzając dla nich jednocześnie uspołecznione kierownictwo ;

c) reformę systemu podatkowego, zmierzającego do sprawiedliwego rozłożenia ciężarów podatkowych na wszystkie warstwy społeczne ;

d) unieważnienie wszystkich aktów wydanych przez okupantów w zakresie mienia i dobrobytu obywateli Rzeczypospolitej, przekazując to mienie dla zabezpieczenia powołanym w tym celu instytucjom społecznym ;

e) odpowiedzialność karną wszystkich obywateli, którzy zdradzili Rzeczypospolitą przez wysługiwanie się okupantom ;

f) specjalny trybunał, przed którym staną dygnitarze cywilni i wojskowi régime'u sanacyjnego, odpowiedzialni za jego nadużycia i szkody wyrządzone państwu oraz masom ludowym.

Rząd ten ogłosi wybory do Sejmu i Senatu na zasadach demokratycznego prawa wyborczego oraz opracuje plan przebudowy Rzeczypospolitej i ugruntowania na nowych podstawach jej życia wewnętrznego.

Plan ten winien się opierać na następujących tezach :

A. W zakresie politycznym

Ustrój państwa republikańsko-demokratyczny, zapewniający państwu niezbędną trwałość, sprawność i siłę rządów, obywatelom możliwość wywierania wpływu tak na kształtowanie się najwyższych władz w państwie jak i na ich politykę oraz działalność przez przywrócony do swej godności, z demokratycznych wyborów pochodzący, parlament oraz prawo plebiscytu i inicjatywy publicznej:

— szeroko rozbudowany samorząd terytorialny, który przejmie szereg funkcji, spełnianych dotychczas przez administrację rządową; obok samorządu terytorjalnego będzie mógł swobodnie rozwijać się samorząd gospodarczy, instytucji społecznych i zakładów naukowych. Ruch zawodowy robotników i pracowników umysłowych, jak również organizacje gospodarcze i społeczne wiejskie i spółdzielnie zachowają pełny samorząd, otrzymując jednocześnie określone zadania w systemie Rzeczypospolitej;

— swobodę w ukształtowaniu się i wyrażaniu opinii oraz w organizowaniu życia ideowo-politycznego, społecznego i kulturalnego na płaszczyźnie demokracji i niepodległości;

— wszyscy obywatele Rzeczypospolitej otrzymają możliwie równe warunki startu życiowego przez rzeczywiste powszechne i bezpłatne nau-

czanie, zabezpieczające każdemu obywatelowi niezbędne minimum wykształcenia ogólnego i otwierające dostęp do skarbów kultury;

— wszyscy lojalni obywatele Rzeczypospolitej bez różnicy wyznania i narodowości otrzymają równe prawa.

Ludność niemiecka osadzona na ziemiach polskich w intencjach germanizacyjnych — w szczególności poczynając od pierwszego rozbioru — zostanie przesiedlona do Niemiec. To samo dotyczyć będzie tych wszystkich, którzy ogłosili się za tak zwanych Volksdeutsche. Pozostać w granicach Polski będą mogli tylko ci obywatele pochodzenia niemieckiego, którzy czynami swymi, a w szczególności zachowaniem się swoim w czasie ostatniej wojny i okupacji stwierdzili swoje przywiązanie i wierność dla państwa polskiego.

Przebudowa ustroju społecznego usunie gospodarcze podstawy antagonizmów narodowościowych i w szczególności w zakresie sprawy żydowskiej znieśnie nienaturalne i jednostronne skupienie Żydów w handlu jak również całkowicie usunie niektóre przerosty gospodarcze.

Ustrój demokratyczny w Polsce będzie należycie zabezpieczony przed wszelkimi wrogimi sobie dążeniami.

Rzeczypospolita wejdzie w skład Związku Wolnych Ludów Europy, reprezentując w nim dążenie do jaknajwiększej jego spójności, autorytetu i siły zarówno zdolnej unicestwić wszelkie próby dywersji wewnętrznej wybujałego nacjonalizmu jak i zabezpieczyć Związek Ludów i jego członków przed niebezpieczeństwem inwazji zewnętrznej.

B. W zakresie społeczno-gospodarczym

Celem przebudowy ustroju społecznego jest :

— sprawiedliwy podział dochodu społecznego. Przebudowa ta winna być dokonana w sposób, który nie tylko nie obniży wydajności produkcji, ale ją podniesie, podnosząc zarazem poziom życia gospodarczego; tylko na tej drodze można będzie osiągnąć powszechne podniesienie stopy życiowej mas pracujących w mieście i na wsi;

— realizowanie ideału sprawiedliwości społecznej drogą uspołecznienia pewnych działów życia gospodarczego, w dziedzinach zaś nieuspołecznionych zmniejszenie do możliwych granic rozpiętości w posiadaniu i dochodzie społecznym;

— tytułem do uczestniczenia w dochodzie społecznym będzie praca. Wszelki wyzysk człowieka powinien zniknąć z terenu życia społecznego.

Przebudowa ustroju społeczno-gospodarczego oraz polityka gospodarcza państwa muszą wychodzić z założenia ścisłej solidarności interesów chłopskich, robotniczych i pracowniczych i zmierzać do urzeczywistnienia całkowitej równowagi w podziale dochodu społecznego między poszczególne grupy zawodowe świata pracy.

Budowa nowego ustroju oprze się przede wszystkim na wolnym, samodzielnym i uspołecznionym człowieku. Oparcie nowego porządku społecznego na szerokich masach będzie wyrazem istotnej demokratyzacji

życia społecznego i gospodarczego i rozstrzygnię o jego dynamice rozwojowej. Podstawową formą uspołecznienia będzie przejęcie poszczególnych funkcji życia gospodarczego przez zorganizowane społeczeństwo (spółdzielnie, samorząd itp.) Spółdzielczość więc produkcyjna, rolnicza i spożywców, jako też produkcja samorządowa zwłaszcza w zakresie produkowania dóbr użyteczności publicznej, znajdzie w przyszłym ustroju szerokie zastosowanie i należyte poparcie ze strony państwa i społeczeństwa.

Upaństwowienie będzie zastosowane przede wszystkim do tych działów życia gospodarczego, które mają związek z obronnością państwa lub mają charakter kluczowy dla całości gospodarki społecznej (kolej, poczta, komunikacja, przemysł wojenny, przemysły surowcowe, hutniczy itp.).

Drobne przedsiębiorstwa prywatne zostaną objęte kontrolą społeczną ze strony uspołecznionych samorządowych związków danej gałęzi produkcji reprezentujących producentów i spożywców.

Rzemiosło, jako drobna wytwórczość przemysłowa, pozostaje w zasadzie w prywatnym władaniu. Poszczególne działy rzemiosł winny stwarzać nadbudowę społeczną w formie spółdzielczej dla rozwiązywania wspólnych zagadnień, jak zakup surowca, zbyt gotowych wyrobów, wspólne korzystanie z urządzeń technicznych, organizacja kredytu itp. Na zasadach spółdzielczych winna się oprzeć wytwórczość chałupnicza i przemysłu ludowego.

Wielkie obszary ziemskie zostaną wywłaszczone bez odszkodowania. Podstawą ustroju rolnego będzie samodzielny warsztat rolny, obrabiany rękami osiadłej na nim rodziny. Na części terenów wywłaszczonych o wysokiej kulturze rolnej mogą zostać utworzone samorządowe wzorowe gospodarstwa rolne, stacje doświadczalne, gospodarstwa nasienne itp.

Techniczne, ekonomiczne i organizacyjne braki i niedomagania drobnej gospodarki rolnej wypełnione będą przez szeroko rozbudowaną spółdzielczość.

Organizacja wymiany oprze się w przyszłym ustroju przede wszystkim na spółdzielczości. Aparat bankowo-kredytowy przejdzie w całości w ręce organizacji społecznych i państwa. Polityka walutowa i finansowa państwa zostanie dostosowana do ogólnych potrzeb rozbudowującego się gospodarstwa społecznego.

Szeroko zostanie rozbudowana sieć instytucji ubezpieczeń społecznych w mieście i na wsi.

Rozwój życia gospodarczego oprze się na systemie gospodarki planowej. Plan gospodarczy będzie polegał na wytyczeniu kierunku i zasad rozwoju życia gospodarczego oraz na stwarzaniu ram działalności dla wszelkich elementów biorących udział w produkcji i wymianie towarowej i pieniężnej.

Organizacja życia gospodarczego oprze się na zasadach samorządu reprezentującego poszczególne gałęzie życia gospodarczego a skupiającego w swoich szeregach wszystkie zainteresowane elementy społeczne, a więc

robotników, pracowników umysłowych oraz właścicieli zakładów przemysłowych i rolnych (państwowych, uspołecznionych i prywatnych).

Poszczególne działy produkcji przemysłowej i rzemieślniczej tworzące odrębne związki według gałęzi przemysłu znajdą koordynację w postaci Wojewódzkiej Izby Przemysłowej, współdziałającej z Wojewódzką Izbą Rolniczą.

Nadbudową poszczególnych działów samorządu gospodarczego będzie Naczelną Lęba Gospodarcza, której najważniejszym uprawnieniem będzie: reprezentacja interesów wszystkich gałęzi życia gospodarczego w stosunku do administracji państwowej, planowanie i koordynacja życia gospodarczego.

Nad całością rozwoju życia gospodarczego i nad działalnością gospodarczych organizacyj samorządowych i związków poszczególnych gałęzi produkcji roztacza kontrolę i opiekę państwo. Ma ono w szczególności na uwadze, by wyniki całości gospodarki dostarczyły odpowiednich środków obrony i ugruntowały znaczenie Polski między innymi narodami.

* * *

Tylko wytrwała i zdecydowana walka przeciwko okupantom ziem Polski może być skuteczną drogą do urzeczywistnienia powyższych zasad politycznych i społecznego przekształcenia życia Polski. Na tej drodze lud pracujący musi również przezwyciężyć opór klas i grup uprzywilejowanych w dawnej Polsce i pragnących swe przywileje utrzymać. Koncentracja demokratyczna winna być przeto obozem przygotowania zbrojnego powstania przeciwko okupantom i zdecydowanej walki z rodzimą reakcją.

Demokracja polska zjednoczona ideowo i zdyscyplinowana politycznie, przygotowana do rozprawy z wrogiem i zdecydowana do przezwyciężenia wszelkich zapór reakcji wewnętrznej musi zwyciężyć i stworzyć nową erę rozwoju Polski w braterskim współżyciu z innymi wolnymi narodami.

(Sierpień, 1941)

POZYCJA RUCHU ROBOTNICZEGO

(Kierownictwo Ruchu Mas Pracujących Polski o Programie Polski Ludowej)

Świat kapitalistyczny przegrał swoją ostatnią stawkę jeszcze na długo przed tą wojną, nie mogąc się uporać ani z klęską bezrobocia, ani też z zagadnieniami nowego układu sił politycznych, wynikłych z powstania licznych państw narodowościowych na miejsce wielkich organizmów imperialistycznych. I jedno i drugie wymagało nowych metod gospo-

darczych, nowego podziału dochodu społecznego, nowego rozdziału surowców i rynków, szczerzej i rzeczywistej współpracy między narodami. Stało to w sprzeczności zasadniczej z kapitalistycznym sposobem regulowania stosunków. System ten, oparty o wycisk słabszego organizmu przez silniejszy i o wycisk mas pracujących przez warstwy uprzywilejowane w każdym z tych organizmów, nie mógł zmienić swych metod bez samounicestwienia się, więc też musiał upaść.

Wojna, będąca ratunkiem dla kapitalizmu niemieckiego, rezygnującego chwilowo z szeregu swych uprawnień socjalnych na rzecz „narodowego socjalizmu“, by tym otwarciej wiązać swe nadzieje z zaborczym imperiaлизmem — wojna ta zburzyła do szczeru stary układ polityczny i gospodarczy świata, stawiając przed ludzkością zadanie gruntownej przebudowy stosunków w Europie, a nawet w całym świecie.

Nie ma innych sił poza klasą robotniczą, które by mogły to zadanie podjąć i zrealizować. Kapitalizm mógłby tylko w tej lub innej formie nawrócić do przeszłości. Oplotkami przeszłości ograniczone są też możliwości warstw społecznych i grup, które dotąd kapitalizmowi służyły.

Tylko klasa robotnicza i warstwy jej pokrewne lub z nią związane, zarówno przez ideologię swą jak i siłę organizacyjną, zdolne są podjąć zadanie budownictwa nowej Europy.

Kamieniem węgielnym ideologii robotniczej jest oparcie życia każdego kraju na zasadach wolności wewnętrznej i takiego podziału dochodu społecznego, by wykluczone było zgromadzenie bogactw w ręku jednostek i płynące stąd klęski tak zwanej „nadprodukcji“ czyli niedożycia mas i bezrobocia. Z drugiej strony w stosunkach międzynarodowych ideologia ta przewiduje stworzenie warunków swobodnego rozwoju dla każdego narodu i wzajemną współpracę wszystkich narodów zarówno na polu gospodarczym jak i politycznym, wykluczając przy tym całkowicie starą metodę podziału narodów na silne, wyzyskujące swą siłę, oraz słabe i zmuszone do poddania się wyzyskowi.

Idee te stanowią fundamentalne podstawy światopoglądu socjalistycznego. Ruch robotniczy był, jest i nie przestanie być socjalistycznym; że jego idee stają się przewodnikiem całej ludzkości i jedyną możliwą podstawą ukształtowania świata po tej wojnie, jest to niewątpliwie wielkim tryumfem socjalizmu, ale jednocześnie nakłada to na ruch robotniczy kolosalne obowiązki przekucia ideologii w życiową praktykę.

Każda klasa społeczna, dochodząc do swojej zwycięskiej fazy rozwoju, stara się związać jaknajściślej ze wszystkimi warstwami, mającymi wspólne z nią interesy i zneutralizować przynajmniej warstwy nieposiadające interesów sprzecznych. Tak samo i klasa robotnicza szuka dzisiaj sojuszników, mogących wspólnie z nią budować nowe formy życia społecznego. Zakreśla przeto swą platformę tak, aby warstw przejściowych, odgrywających w organizacji sił kapitalistycznych rolę wasalów, nie spychać na pozycję wrogie ruchowi robotniczemu. Jeszcze przed wojną istniało to zagadnienie w ruchu robotniczym w postaci sprawy warstw pośrednich

i odbiło się w programach ruchu socjalistycznego, w znamienym sformułowaniu zasad ustroju przejściowego, w którym gospodarka uspołeczniona, obejmująca sferę wpływów wielko-kapitalistycznych, znajduje możliwość współżycia lojalnego z gospodarką opartą na drobnej własności zarówno w przemyśle jak i w rolnictwie. W naszych stosunkach wyraz tym tendencjom ruchu robotniczego dał ostatni tak zwany radomski Program P.P.S. zamykając okres socjalizmu, jako idei wyłącznie wychowawczej, otwierając zarazem okres socjalizmu tworzącego praktycznie nowe formy życia społecznego.

Podobną ewolucję przeszedł socjalizm na całym świecie. Fakt, że socjalizm polski, na skutek zresztą społeczno-gospodarczej struktury naszego kraju, pierwszy bodaj wkroczył na nową drogę — fakt ten — ułatwił znakomicie szybkie znalezienie wspólnego języka z innymi pokrewnymi ugrupowaniami społecznymi i politycznymi.

Tym nowym wspólnym językiem napisany został Program Polski Ludowej, jako program polityczno-społeczny powstania, kierowanego wspólnymi siłami polskiej demokracji chłopskiej, robotniczej i pracowniczej.

W tej wspólnej platformie socjalizm nie znalazł pełnego wyrazu i ruch socjalistyczny nadal będzie posiadać swą samodzielną rolę motoru, ciągnącego życie zbiorowe jaknajdalej wwyż, ku ideałowi całkowitej równości społecznej. Jest to jednak zadaniem przyszłości, gdy tymczasem najważniejszą sprawą dnia jest zmontowanie wspólnoty działania wszystkich sił, zdolnych do przeciwstawienia się staremu światu i stworzenia fundamentów nowego życia w Polsce.

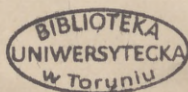
Stawiając to zadanie, jako naczelnę i najbliższą, ruch robotniczy polski musi posiadać nadzieję odegrania największej roli w rewolucyjnym odbudowaniu niepodległości. Ambicja ta wyznacza klasie robotniczej największe poświęcenie w pracy i walce, największe napięcie wszystkich swoich sił i całego doświadczenia organizacyjnego i nakazuje wykazać wobec sojuszników, którzy wraz z klasą robotniczą staną do wspólnej walki i pracy, absolutną lojalność w wykonaniu Programu Polski Ludowej, który będzie fundamentem sojuszu świata Pracy zarówno w dniach walki, jak i nazajutrz po tryumfie, gdy spadnie na demokrację polską ciężar odpowiedzialności za wszystko, co Polska odrodzona ze sobą przyniesie.

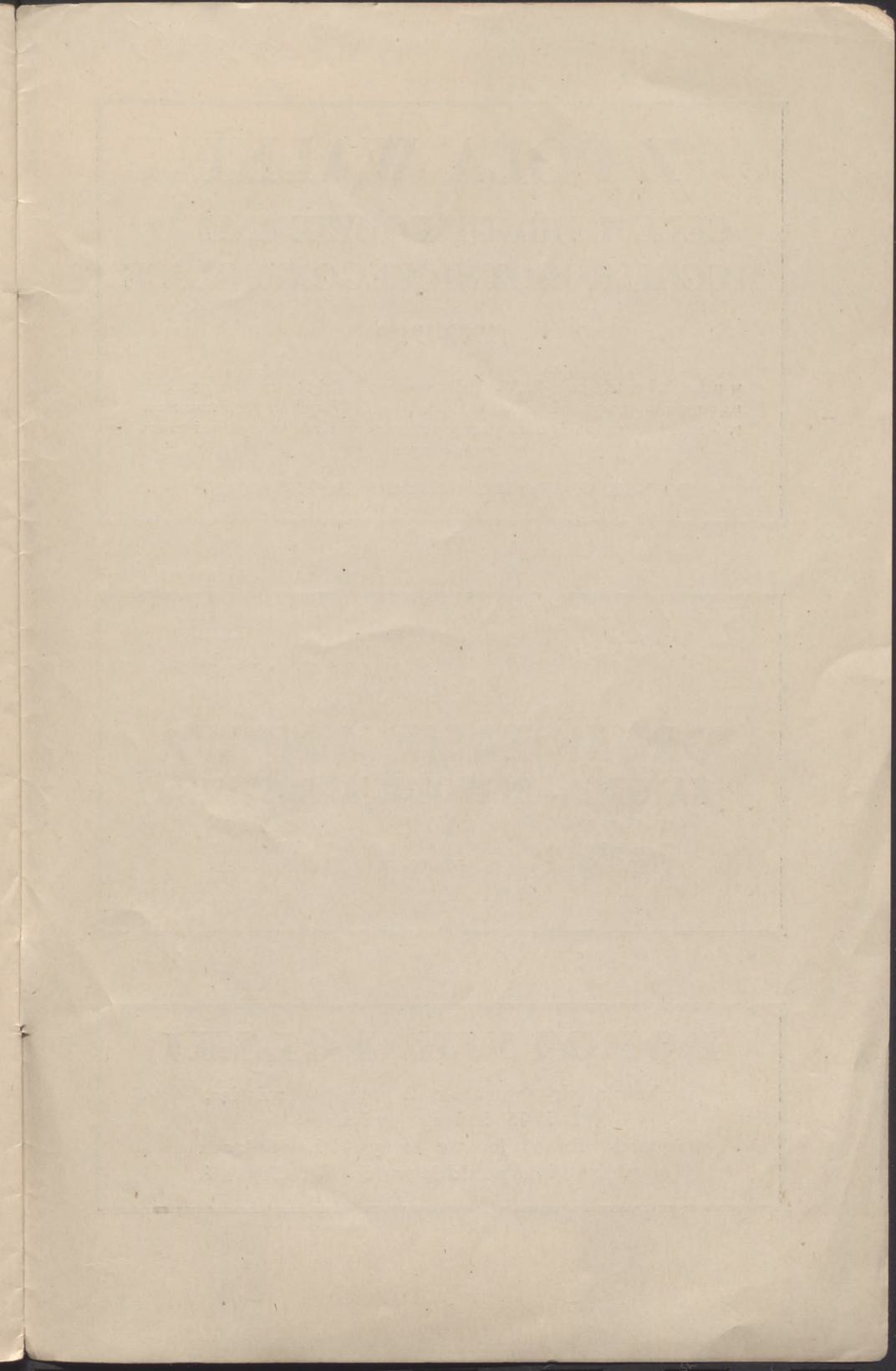
(Wrzesień, 1941)

Biblioteka
Instytutu Józefa Piłsudskiego.

No. 150

Published by the EXECUTIVE COMMITTEE of the POLISH SOCIALIST PARTY ABROAD
63 Romney Court, Shepherd's Bush, London W 12. Printed by
JOHN BALE & STAPLES LIMITED (A STAPLES PRESS COMPANY)
83-91 Great Titchfield Street London W 1

Archiwum Emigracji

Główna
UMK Toruń

1385165

Z POLA WALKI

CELE I DROGI PODZIEMNEGO RUCHU ROBOTNICZEGO W POLSCE

(1939-1942)

w układzie i ze wstępem dr. W. Malinowskiego. Książka zawiera przedruk najważniejszych wypowiedzi ruchu podziemnego. Wszystkie teksty zawarte w tym zbiorze ukazały się po raz pierwszy drukiem w Kraju w wydawnictwach podziemnych

DO NABYCIA W ADMINISTRACJI „NOWEJ POLSKI“

Nakładem Komitetu Zagranicznego P.P.S. w Londynie ukazały
się wspomnienia
JANA KWAPINSKIEGO

ORGANIZACJA BOJOWA KATORGA—REWOLUCJA ROSYJSKA

Wydanie II

Cena 3/6

Zamówienia kierować do Administracji „Robotnika”
64, Romney Court, Shepherd's Bush, London, W.12

ROBOTNIK POLSKI

ukazuje się regularnie 2 razy na miesiąc,
1 i 15 każdego miesiąca.
żądajcie Robotnika we wszystkich punktach
sprzedaży pism polskich w całej W. Brytanii.

Biblioteka Główna UMK

300020981267